



Inspectie Justitie en Veiligheid  
*Ministerie van Justitie en Veiligheid*

# Inrichting repressieve brandweerbzorg

*Regiobeeld 09 - Utrecht*

# Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>Samenvatting, conclusies en aanbevelingen</b>	<b>3</b>
1.1	Opkomsttijden	4
1.2	Samenstelling basisbrandweereenheden	6
1.3	Beschikbaarheid personeel	8
<b>2</b>	<b>Inleiding</b>	<b>9</b>
2.1	Inrichting van de repressieve brandweezorg	9
2.2	Opbouw van het regiobeeld	10
2.3	Beschrijving van de brandweer Utrecht	10
<b>3</b>	<b>Beoordeling van de regio</b>	<b>12</b>
3.1	Opkomsttijden	12
3.1.1	Inleiding	12
3.1.2	Beoordeling op de toetspunten	13
3.2	Samenstelling van basisbrandweereenheden	19
3.2.1	Inleiding	19
3.2.2	Beoordeling op de toetspunten	19
3.3	Beschikbaarheid brandweerpersoneel	24
3.3.1	Inleiding	24
3.3.2	Bevindingen	24
<b>I</b>	<b>Bijlagen</b>	
	<b>Enquête brandweerpersoneel</b>	<b>27</b>
<b>II</b>	<b>Afkortingen</b>	<b>29</b>



# 1

## Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

De Inspectie Justitie en Veiligheid (tot 27 oktober 2017: Inspectie Veiligheid en Justitie) (hierna: Inspectie JenV) onderzocht van september 2016 tot en met mei 2017 in welke mate de veiligheidsregio's voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van de inrichting van de repressieve brandweezorg. De Inspectie JenV spitste dit onderzoek toe op drie onderwerpen, te weten:

1. opkomsttijden (is de brandweer 'op tijd?');
2. samenstelling van basisbrandweereenheden (met welke eenheden komt de brandweer ter plaatse?);
3. beschikbaarheid brandweerpersoneel (heeft de brandweer altijd voldoende mensen paraat om de eenheden te bemannen?).

Het eindrapport van dit inspectieonderzoek bestaat uit een landelijk beeld, 25 regio-beelden - waaronder het voorliggende - en de landelijke uitkomsten van de personeelsenquête die de Inspectie heeft uitgezet onder het brandweerpersoneel dat uitrukt op de brandweervoertuigen. Het regiobeeld is gebaseerd op documenten die door de veiligheidsregio ter beschikking zijn gesteld, interviews die de Inspectie JenV in de veiligheidsregio heeft gehouden en de uitkomsten van de personeelsenquête.

De bevindingen uit het onderzoek zijn afgezet tegen de negentien toetspunten uit het toetsingskader dat de Inspectie heeft opgesteld op basis van de wet- en regelgeving (zie hiervoor deze link: [Inrichting repressieve brandweezorg in elke veiligheidsregio - Toetsingskader](#)).

In dit regiobeeld geeft de Inspectie weer in hoeverre de veiligheidsregio Utrecht (hierna: VRU) voldoet aan de toetspunten en daarmee aan de wet- en regelgeving. Dit levert het voorliggende beeld op.



## 1.1 Opkomsttijden

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp acht toetspunten. Deze hebben betrekking op:

**Tabel a.** *Toetspunten opkomsttijden*

Toetspunt	Deelonderwerp
1	Actueel dekkingsplan
2	Actueel brandrisicoprofiel
3	Overzicht berekende opkomsttijden
4	Overzicht berekende overschrijdingen
5	Bestuursbesluit over opkomsttijden
6	Overzicht feitelijke opkomsttijden
7	Analyse feitelijke opkomsttijden
8	Verbetervoorstellen aan bestuur

Met een in juli 2014 vastgesteld dekkingsplan beschikt de VRU over een actueel dekkingsplan. Het dekkingsplan is gebaseerd op het brandrisicoprofiel. Het brandrisicoprofiel bevat (grafische) overzichten met locaties en typering van gebruiksfuncties van alle objecten in de veiligheidsregio. In plaats van een overzicht van de markante objecten heeft de veiligheidsregio in het brandrisicoprofiel een aantal gebruiksfuncties als 'markant' betiteld. Het brandrisicoprofiel heeft een statisch karakter; veranderingen worden (nog) niet verwerkt in het brandrisicoprofiel.

Het bestuur heeft besloten niet van de Bvr-tijdnormen te willen afwijken. Daar waar de veiligheidsregio het qua risico's verantwoord acht worden zogenoemde 'meettijden' gehanteerd om de gerealiseerde opkomsttijden te toetsen. Met het vaststellen van deze meettijden accepteert het bestuur voor de betreffende objecten een overschrijding van de Bvr-tijdnormen.

De veiligheidsregio informeert het bestuur door middel van grafische overzichten over wat per gebruiksfunctie binnen (en buiten) de tijdnorm/meettijd door de basisbrandweereenheden behaald kan worden. De veiligheidsregio geeft tevens inzicht in de berekende overschrijdingen. De veiligheidsregio past bij alle gebruiksfuncties voor alle objecten, ongeacht mate van overschrijding of risico, regulerende en stimulerende preventiemaatregelen toe.

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur via het jaarverslag een overzicht van de gerealiseerde opkomsttijden. Tevens verantwoordt de veiligheidsregio zich over de voortgang van genomen maatregelen.

De veiligheidsregio registreert de opkomsttijden niet overeenkomstig het bepaalde in het landelijk kader 'Uitruk op Maat'. Bij een maatgevend incident (binnenbrand woning) registreert de veiligheidsregio in alle gevallen - ook als met een tankautospuit (hierna: TS) bemand met vier personen (een TS4) wordt uitgerukt -



de opkomsttijd van het eerste voertuig, in plaats van het voertuig dat de slagkracht van een TS6 completeert.

De veiligheidsregio vergelijkt of de gerealiseerde opkomsttijden voldoen aan de door het bestuur vastgestelde opkomsttijden. Als blijkt dat er verschillen zijn voert de veiligheidsregio een analyse uit naar de oorzaken. Omdat de veiligheidsregio de genomen preventiemaatregelen niet heeft gekoppeld aan de verbetering van de opkomsttijden, neemt de veiligheidsregio deze in de analyse van de gerealiseerde opkomsttijden niet mee.

Het bestuur heeft besloten voor alle objecten in de veiligheidsregio regulerende en stimulerende preventiemaatregelen vast te stellen. De veiligheidsregio heeft dit uitgewerkt in het programma 'Stimulerende Preventie 2015-2018, Samen werken aan veiligheid' en het bestuur hierover geïnformeerd. In het jaarverslag legt de veiligheidsregio verantwoording af over de ondernomen activiteiten.

### **Conclusie**

De VRU voldoet aan de toetspunten 1, 3, 4, 5, 7 en 8. Op toetspunt 2 (actueel brandrisicoprofiel) is verbetering mogelijk door een meer dynamisch brandrisicoprofiel te ontwikkelen. Op toetspunt 6 (overzicht feitelijke opkomsttijden) is nog verbetering mogelijk door bij maatgevende incidenten (binnenbrand woning) de opkomsttijd van het voertuig dat de slagkracht van een TS6 completeert te hanteren.

### **Aanbevelingen**

- Ontwikkel een meer dynamisch brandrisicoprofiel.
- Hanteer als maat voor de opkomsttijd bij een maatgevend incident de opkomsttijd van het voertuig dat de slagkracht van een TS6 completeert.



## 1.2 Samenstelling basisbrandweereenheden

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp zeven toetspunten. Deze hebben betrekking op:

**Tabel b.** Toetspunten samenstelling basisbrandweereenheden

Toetspunt	Deelonderwerp
9	Besluit over samenstelling basisbrandweereenheden
10	Borgen niveau van brandweezorg
11	Borgen veiligheid en gezondheid brandweerpersoneel
12	Borgen interregionale bijstand
13	Inzicht in bereikte effecten
14	Analyse van bereikte effecten
15	Besluit tot verbetering

Het bestuur heeft besloten tot de inzet van een TS4 als operationele maatregel bij posten die problemen hebben met de beschikbaarheid van brandweermensen. Op die manier beoogt de veiligheidsregio de paraatheid van de betreffende posten te garanderen. De OR heeft positief geadviseerd over deze maatregel.

Bij een woningbrand komt altijd minimaal de slagkracht van een TS6 ter plaatse. Wanneer de veiligheidsregio een TS4 inzet, bevindt zich altijd een bevelvoerder op dit voertuig.

Als de brandweer uitrukt met een TS4 zal de slagkracht van de TS6 in de regel later aanwezig zijn dan bij een uitruk met een TS6. In zoverre kan het niveau van brandweezorg door de inzet van variabele voertuigbezetting worden aangetast. Anderzijds zet de veiligheidsregio de TS4 in op posten waar de paraatheid onvoldoende is. De consequentie van het niet inzetten van variabele voertuigbezetting zou kunnen betekenen dat de dichtstbijzijnde eenheid buiten dienst wordt gesteld en dat een andere eenheid (van verder weg) moet worden gealarmeerd. In die zin wordt het niveau van brandweezorg niet aangetast.

De veiligheidsregio beschikt over een 'warme' Risico-inventarisatie en -evaluatie (hierna: RI&E) uit 2011. De RI&E is hiermee enigszins gedateerd, maar de veiligheidsregio heeft het aan de RI&E verbonden plan van aanpak wel jaarlijks aangepast en geactualiseerd. Voor de TS4 heeft de veiligheidsregio een specifiek, door de arbodienst getoetste, risico-inventarisatie opgesteld.

De bemanning van de TS4 wordt voordat zij worden ingezet speciaal opgeleid en geoefend. Het oefenen samen met een TS6 vindt beperkt plaats. De veiligheidsregio onderzoekt regelmatig de veiligheidsbeleving van mensen en besteedt tevens aandacht aan de weerbaarheid.

De veiligheidsregio beschikt over voldoende TS6'en om de vereiste interregionale bijstand te kunnen leveren.



De veiligheidsregio monitort de paraatheid en is er alert op dat de reden waarom variabele voertuigbezetting wordt ingezet telkens legitiem is. De veiligheidsregio analyseert de bereikte resultaten van de inzet van variabele voertuigbezetting om vast te kunnen stellen of de inzet van variabele voertuigbezetting tot het gewenste doel (gegarandeerde paraatheid) leidt. De veiligheidsregio heeft het bestuur geen voorstellen gedaan tot verbetering of optimalisering.

### **Conclusie**

De VRU voldoet aan de toetspunten 9, 10, 12, 13 en 14. Op toetspunt 11 (borgen veiligheid en gezondheid brandweerpersoneel) is nog verbetering mogelijk door het samen oefenen van TS4 en TS6 te bevorderen. Toetspunt 15 (besluit tot verbetering) blijft buiten beschouwing.

### **Aanbevelingen**

Neem het regelmatig samen oefenen van een TS4 met een TS6 op in het oefenprogramma.



## 1.3 Beschikbaarheid personeel

Voor dit onderwerp bestaan geen normen in de wet- en regelgeving. De Inspectie JenV brengt daarom in beeld in hoeverre de veiligheidsregio zicht heeft op de aantallen beschikbare brandweerlieden, of maatregelen getroffen worden bij dreigende onderbezetting – zowel in acute situaties als structureel – en of het bestuur wordt geïnformeerd over de paraatheid van het personeel. De Inspectie beoordeelt de veiligheidsregio niet op de toetspunten van dit onderwerp.

Het toetsingskader bevat voor dit onderwerp vier toetspunten. Deze hebben betrekking op:

**Tabel c.** *Toetspunten beschikbaarheid personeel*

Toetspunt	Deelonderwerp
16	Inzicht in beschikbaarheid op korte en langere termijn
17	Maatregelen bij (dreigende) tekorten
18	Analyse beschikbaarheid
19	Bestuursinformatie over beschikbaarheid

De postcommandant bewaakt de acute paraatheid van de eigen post. Zij mogen hier naar eigen inzicht invulling aan geven. Op regionaal niveau is er zicht op het niet paraat zijn van posten. Indien een acuut paraatheidsprobleem moet worden opgelost, geeft de postcommandant dit door aan het hoofd repressie. Deze is bevoegd om hiertoe de benodigde maatregelen te treffen.

De veiligheidsregio heeft zicht op de regionale paraatheid op langere termijn. De veiligheidsregio doet dit door een koppeling aan te brengen tussen de gerealiseerde paraatheid en beschikbare personeels- en omgevingsgegevens. Op die manier kan de veiligheidsregio vaststellen of en waarom structurele problemen zijn of ontstaan in de beschikbaarheid van repressief personeel. De veiligheidsregio beziet vervolgens of en welke maatregelen nodig zijn. De inzet van een TS4 behoort hierbij tot de mogelijkheden.

Het bestuur ontvangt structureel informatie over de paraatheid van het brandweerpersoneel. De veiligheidsregio informeert de lokale bestuurders regelmatig over (knelpunten rondom) de paraatheid van de post(en) in de gemeenten en betreft hen bij de verdere aanpak.





# 2

## Inleiding

### 2.1 Inrichting van de repressieve brandweezorg

De Inspectie Justitie en Veiligheid (tot 27 oktober 2017: Inspectie Veiligheid en Justitie) (hierna: de Inspectie JenV) houdt toezicht op de kwaliteit van de brandweezorg in Nederland. Een van de kerntaken binnen de brandweezorg betreft de repressieve brandweezorg, het daadwerkelijk optreden bij branden en hulpverleningen. Dit wordt in elke veiligheidsregio uitgevoerd door een (regionale) brandweer. De wijze waarop de veiligheidsregio's de repressieve brandweezorg hebben ingericht dient te voldoen aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Die bestaat vooral uit de Wet veiligheidsregio's (hierna: de Wvr) en het Besluit veiligheidsregio's (hierna: het Bvr), maar ook uit de wetgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden. Naast deze formele wetgeving zijn op de inrichting van de repressieve brandweezorg ook branche-afspraken en -normen van toepassing. Dit geheel vormt het kader waaraan moet worden voldaan.

De Inspectie JenV heeft van september 2016 tot en met mei 2017 onderzocht in welke mate de veiligheidsregio's voldoen aan deze wet- en regelgeving. De Inspectie spitst dit onderzoek toe op drie onderwerpen, te weten:

1. opkomsttijden (is de brandweer 'op tijd?');
2. samenstelling van basisbrandweereenheden (met welke eenheden komt de brandweer ter plaatse?);
3. beschikbaarheid brandweerpersoneel (heeft de brandweer altijd voldoende mensen paraat om de eenheden te bemannen?).

Het eindrapport van dit inspectieonderzoek bestaat uit een landelijk beeld, 25 regiobeelden - waaronder het voorliggende - en de landelijke uitkomsten van de personeelsenquête die de Inspectie heeft uitgezet onder het brandweerpersoneel dat uitrukt op de brandweervoertuigen. Het regiobeeld is gebaseerd op documenten die door de veiligheidsregio ter beschikking zijn gesteld, interviews die de Inspectie JenV in de veiligheidsregio heeft gehouden en de uitkomsten van de personeelsenquête.



Het Hoofd van de Inspectie JenV heeft het regiobeeld besproken met de voorzitter van de veiligheidsregio, de portefeuillehouder brandweezorg in het bestuur, de algemeen directeur veiligheidsregio en de directeur brandweerrepressie.

## 2.2 Opbouw van het regiobeeld

De opbouw van het regiobeeld volgt de drie onderwerpen uit het onderzoek en de daarbij behorende toetspunten uit het toetsingskader (zie hiervoor deze link: [Inrichting repressieve brandweezorg in elke veiligheidsregio - Toetsingskader](#)).

De Inspectie JenV beoordeelt per toetspunt in hoeverre de veiligheidsregio daaraan voldoet of invulling geeft en gebruikt hiervoor de bij het toetspunt beschreven 'norm' als referentie.

Elk hoofdstuk start met een korte inleiding op het onderwerp. Vervolgens geeft de Inspectie per toetspunt de beoordeling op dat punt weer en de bevindingen waarop de beoordeling berust.

## 2.3 Beschrijving van de brandweer Utrecht

Het verzorgingsgebied van de brandweer Utrecht ziet er als volgt uit:

**Afbeelding 1.** Kaart van de veiligheidsregio Utrecht met de brandweerposten  
(Bron: Jan-Willem van Aalst, [www.imergis.nl](http://www.imergis.nl))





## Het verzorgingsgebied

Het verzorgingsgebied van de veiligheidsregio Utrecht (hierna: VRU) is congruent met de provincie Utrecht. Het omvat 26 gemeenten met hun 1,27 miljoen inwoners, heeft een oppervlakte van 1.450 km<sup>2</sup> en bevat 625.729 objecten<sup>1</sup>.

De regio Utrecht kenmerkt zich door een diversiteit aan landschappen en grondgebruik. Zo zijn er bos-, veenweide-, rivieren- en poldergebieden en er is stedelijk gebied. Door de centrale ligging in Nederland kent de regio een uitgebreide transportinfrastructuur van autosnelwegen met verkeersknooppunten, spoorwegen en vaarroutes.

De belangrijkste brandrisico's uit het Regionaal Risicoprofiel zijn:

- brand in objecten met verminderd zelfredzame (ouderen en kwetsbare personen);
- brand in objecten met gevaarlijke stoffen (BRZO<sup>2</sup>- en BEVI<sup>3</sup>-bedrijven);
- grootschalige natuurbrand (inclusief brand op campings);
- ongevallen met brand in een tunnel (A2);
- brand in opslaggebouwen met grote brandcompartimenten;
- woningbrand.

## De brandweer in de veiligheidsregio Utrecht

De brandweer maakt deel uit van de VRU. De VRU is een samenwerkingsverband van de 26 gemeenten in de provincie Utrecht op het gebied van brandweezorg, (gemeentelijke) crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

De burgemeesters van de gemeenten vormen het algemeen bestuur van de VRU, onder voorzitterschap van de burgemeester van de gemeente Utrecht.

De voorbereiding op en uitvoering van de daadwerkelijke brandbestrijding en hulpverlening is organiek ondergebracht bij de directie Brandweerrepressie. Eind 2016 beschikt deze directie over 1.584 vrijwilligers en 201 fte. beroeps-uitrukpersoneel. De totale formatie van de directie Brandweerrepressie is circa 387 fte. De VRU verleent de repressieve brandweezorg vanuit 67 uitruklocaties (posten).

Jaarlijks verwerkt de VRU ruim 13.000 meldingen van incidenten en de brandweer rukt daarop ruim 7.800 keer uit. In 2.300 gevallen is dat voor brand, ruim 500 keer voor hulpverlening na een ongeval, ruim 3.000 keer voor overige hulpverlening zoals storm, en bijna 3.000 keer naar een melding uit een openbaar brandmeldsysteem.

Het grootste aantal incidenten (absoluut) heeft betrekking op brand bij objecten met een woonfunctie. De regio kent 554.490 objecten<sup>4</sup> met een woonfunctie en jaarlijks heeft de brandweer te maken met circa 450 binnenbranden daar.

<sup>1</sup> Voorraad woningen en niet-woningen; mutaties, gebruiksfunctie, regio provincie Utrecht voorlopige cijfers 2016, Centraal Bureau voor de Statistiek, Statline, 15-5-2017

<sup>2</sup> BRZO: Besluit Risico's Zware Ongevallen

<sup>3</sup> BEVI: Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen

<sup>4</sup> Zie noot 1



# 3

## Beoordeling van de regio

In dit hoofdstuk beoordeelt de Inspectie JenV de mate waarin de veiligheidsregio Utrecht voldoet aan de toetspunten uit het toetsingskader. Per toetspunt geeft de Inspectie de beoordeling op dat punt weer en de bevindingen waarop de beoordeling berust.

### 3.1 Opkomsttijden

#### 3.1.1 Inleiding

De Inspectie JenV beoordeelt voor dit onderwerp vooral de in de regio bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden voor de basisbrandweereenheden en de redvoertuigen. Deze zijn gebaseerd op de tijdnormen uit het Bvr. Het bestuur heeft echter de bevoegdheid daarvan gemotiveerd af te wijken en andere opkomsttijden vast te stellen. In dat geval kijkt de Inspectie naar de mate waarin het bestuur rekening heeft gehouden met het brandrisicoprofiel en of het bestuur dit besluit op een zorgvuldige en ordentelijke wijze heeft genomen.

Vervolgens kijkt de Inspectie naar de feitelijk gerealiseerde opkomsttijden en in hoeverre die overeenkomen met de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden. De regio dient te analyseren wat de oorzaak is van de verschillen en in hoeverre dit aanleiding geeft tot aanpassingen.



### 3.1.2 Beoordeling op de toetspunten

#### Toetspunt 1

De veiligheidsregio beschikt over een actueel dekkingsplan

##### Beoordeling

Met een in juli 2014 vastgesteld dekkingsplan beschikt de veiligheidsregio Utrecht over een actueel dekkingsplan. Het dekkingsplan is gebaseerd op het brandrisicoprofiel.

##### Bevindingen

De VRU beschikt over een actueel dekkingsplan dat op 4 juli 2014 door het algemeen bestuur is vastgesteld. De looptijd van dit dekkingsplan is in juli 2016 door het bestuur 'verlengd' door het te koppelen aan het Beleidsplan 2016-2019. Het dekkingsplan is gebaseerd op het brandrisicoprofiel. De regio legt hiertussen een duidelijk verband:  
*'het Regionaal Risicoprofiel is een dynamisch document, de situatie in de regio blijft immers niet hetzelfde (er komen bijvoorbeeld bedrijven bij, er gaan bedrijven weg en bestemmingen kunnen wijzigen). Indien actualisatie van het Regionaal Risicoprofiel leidt tot wijzigingen, dan kan het noodzakelijk zijn om het dekkingsplan hierop aan te passen'.*

#### Toetspunt 2

De veiligheidsregio beschikt over een actueel brandrisicoprofiel

##### Beoordeling

Het brandrisicoprofiel bevat (grafische) overzichten met locaties en typering van gebruiksfuncties van alle objecten in de veiligheidsregio. In plaats van een overzicht van de markante objecten heeft de veiligheidsregio in het brandrisicoprofiel een aantal gebruiksfuncties als 'markant' betiteld. Het brandrisicoprofiel heeft een statisch karakter: veranderingen worden (nog) niet verwerkt in het brandrisicoprofiel.

##### Bevindingen

Het brandrisicoprofiel van de VRU bevat een overzicht van 632.000 objecten in de regio. Deze zijn onderverdeeld in de verschillende gebruiksfuncties uit het Besluit veiligheidsregio's (hierna: Bvr). De regio heeft hierop een analyse gemaakt van de objecten waarbij zich de grootste brandrisico's voordoen (gedeneerd vanuit de kans dat een brand zich kan voordoen en de effecten die dit teweeg brengt, de zogenaamde impactscore). Per gebruiksfunctie is grafisch weergegeven wat de impactscore is, naast het feitelijke incidentenpatroon over de periode 2008-2011.

Het brandrisicoprofiel omvat alle objecten, dus ook de zogenaamde 'markante objecten'<sup>5</sup>. Deze zijn echter niet afzonderlijk benoemd, omdat ten tijde van de ontwikkeling van het brandrisicoprofiel en dekkingsplan de Handreiking van de minister nog niet beschikbaar was. De VRU heeft daarentegen een aantal

<sup>5</sup> De term 'markante objecten' is genoemd in de Handreiking van de minister van Veiligheid en Justitie en bevat in elk geval de inrichtingen die vallen onder de werking van het Besluit Risico's Zware Ongevallen en de gebruiksvergunningplichtige inrichtingen.



gebruiksfuncties zoals celfunctie, logiesfunctie en industriefunctie als 'markant' betiteld.

De afgelopen jaren is er wat locaties van brandweerposten betreft, niets veranderd, slechts de samenvoeging van de posten Maarn en Maarsbergen in een nieuwe post wordt nu voorbereid. De gevolgen daarvan voor het brandrisicoprofiel en het dekkingsplan zijn vooraf onderzocht en meegenomen in de plannen. De samenvoeging is daarmee bestuurlijk geaccordeerd en zal straks in de kazernevolgordetabel worden verwerkt.

De VRU stelt zich tot doel om te beschikken over een dynamisch dekkingsplan. Daarvoor is nodig dat de data waarop het brandrisicoprofiel is gebaseerd (ook) dynamisch zijn. Daartoe moeten de gegevens over nieuwe of verwijderde objecten, gewijzigd gebruik, wijzigingen in de infrastructuur, maar ook nieuwe inzichten in de brandrisico's van en impact op objecten structureel in het brandrisicoprofiel worden verwerkt.

### Toetspunt 3

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht (bijvoorbeeld in het dekkingsplan) van de berekende opkomsttijden van basisbrandweereenheden en redvoertuigen voor de objecten en objectsoorten

### Beoordeling

De veiligheidsregio informeert het bestuur door middel van grafische overzichten over wat per gebruiksfunctie binnen (en buiten) de tijdnorm/meettijd door de basisbrandweereenheden behaald kan worden.

### Bevindingen

De VRU heeft per gebruiksfunctie aangegeven hoeveel objecten binnen de daarop van toepassing zijnde Bvr-tijdnorm bereikt kunnen worden. De VRU heeft ook eigen 'meettijden' vastgesteld en brengt eveneens in beeld hoeveel objecten binnen die tijden bereikt kunnen worden. De VRU maakt dit inzichtelijk via regionale tabellen en grafische overzichten voor de dag- en voor de avond/nacht/weekend-situatie.

Het dekkingsplan bevat een overzicht van de situering van de brandweerposten in de regio. Tevens zijn overzichten opgenomen van de mate waarin de verschillende objectcategorieën binnen de daarvoor geldende tijdnormen bereikt kunnen worden. De regio brengt daarbij in beeld of de opkomst binnen de tijdnorm is en zo niet, of de overschrijding minder of meer dan twee minuten bedraagt.

De VRU heeft geen objecten aangewezen waarvoor direct de inzet van een redvoertuig is vereist. De regio hanteert het uitgangspunt dat een redvoertuig binnen 15 minuten ter plaatse dient te zijn en heeft de plaatsing van de redvoertuigen daarop ingericht.

Er zijn binnen de regio geen locaties die niet binnen 18 minuten bereikt kunnen worden.

De VRU heeft de uitruklocaties van de omliggende veiligheidsregio's (Gooi en Vechtstreek, Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid, Zuid-Holland Zuid, Hollands



Midden en Amsterdam-Amstelland) meegenomen in de berekeningen van de dekking. Met deze regio's zijn afspraken gemaakt over interregionale operationele grenzen. Deze zijn opgenomen in het Gemeenschappelijk Meldkamersysteem (hierna: GMS), zodat de brandweereenheid die ergens het snelst kan zijn ook daarvoor wordt gealarmeerd. Met twee regio's zijn deze afspraken vastgelegd in een convenant. Met de vier anderen regio's worden in 2017 de afspraken in soortgelijke convenanten voorbereid of afgesloten.

#### **Toetspunt 4**

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht van de berekende overschrijdingen van de tijdnormen uit het Bvr

#### **Beoordeling**

De veiligheidsregio geeft het bestuur in het dekkingsplan inzicht in de berekende overschrijdingen. De veiligheidsregio presenteert alle overschrijdingen per gebruiksfunctie in tabellen en in grafische weergaven.

#### **Bevindingen**

De VRU kan 64% van de objecten in de regio bereiken binnen de daarvoor geldende Bvr-tijdnormen. 24% van de objecten kan bereikt worden met een overschrijding op de Bvr-tijdnormen van minder dan twee minuten en 12% heeft een grotere overschrijding.

Alle overschrijdingen zijn per gebruiksfunctie gepresenteerd in tabellen en in grafische weergaven.

#### **Toetspunt 5**

Het bestuur besluit gemotiveerd tot acceptatie van de berekende overschrijdingen en/of stelt afwijkende opkomsttijden vast

#### **Beoordeling**

Het bestuur heeft besloten niet van de Bvr-tijdnormen te willen afwijken. Daar waar de veiligheidsregio het qua risico's verantwoord acht worden zgn. 'meettijden' gehanteerd om de gerealiseerde opkomsttijden te toetsen. Met het vaststellen van de meettijden accepteert het bestuur voor de betreffende objecten een overschrijding van de tijdnormen uit het Bvr.

De veiligheidsregio past bij alle gebruiksfuncties voor alle objecten, ongeacht mate van overschrijding of risico, regulerende en stimulerende preventiemaatregelen toe.

#### **Bevindingen**

De Bvr-tijdnormen kunnen volgens de VRU slechts voor 100% worden behaald als er kazernes bijgebouwd worden. Dat is op basis van een kosten-baten afweging niet haalbaar gebleken. Er zullen dus, zo geeft de VRU aan, altijd plekken zijn waar de brandweer niet aan de Bvr-tijdnormen kan voldoen.

Het bestuur vindt het echter niet wenselijk andere opkomsttijden vast te stellen, omdat dit ten onrechte kan suggereren dat de brandweer minder snel aanwezig mag





zijn. In plaats daarvan heeft het bestuur besloten voor sommige minder risicovolle objecten (gebouwen die voldoen aan strengere bouwregels) op papier andere tijden te hanteren dan de Bvr-tijdnormen, de zogenoemde 'meettijden'. In onderstaand overzicht is aangegeven welke meettijden de VRU hanteert.

**Tabel d.** *Overzicht meettijden VRU*

Objectfunctie	Gehanteerde meettijd
Woonfunctie portiek/portiekflats gebouwd vanaf 1992	8 minuten i.p.v. 6 minuten
Overige woonfuncties gebouwd vóór 1992	10 minuten i.p.v. 8 minuten
Overige woonfuncties gebouwd tussen 1992 en 2003	12 minuten i.p.v. 8 minuten
Overige woonfuncties gebouwd vanaf 2003	14 minuten i.p.v. 8 minuten
Kantoorfunctie gebouwd vanaf 1992	12 minuten i.p.v. 10 minuten

De brandweer in de regio Utrecht kan 89% van de objecten in de regio binnen deze meettijden bereiken. Het algemeen bestuur van de VRU vindt de resterende overschrijding (bij 11% van de objecten) aanvaardbaar onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat risicobeheersingsmaatregelen (Brandveilig Leven), met name op het gebied van 'stimulerende preventie', worden getroffen. Het bestuur benadrukt hiermee dat veiligheidszorg meer is dan opkomsttijden van brandweereenheden.

Deze maatregelen zijn niet alleen van toepassing op objecten waar de meettijden worden overschreden, maar gelden voor alle objecten binnen het verzorgingsgebied van de VRU. In het dekkingsplan is weergegeven wat voor soort risicobeheersingsmaatregelen getroffen worden per gebruiksfunctie. Dit is afhankelijk van het brandrisico en de impactscores.

### **Toetspunt 6**

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur overzicht(en) van de feitelijke opkomsttijden en de voortgang van de genomen maatregelen

#### **Beoordeling**

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur via het jaarverslag een overzicht van de gerealiseerde opkomsttijden. Tevens verantwoordt de veiligheidsregio zich over de voortgang van genomen maatregelen.

De veiligheidsregio registreert de opkomsttijden niet overeenkomstig het bepaalde in het landelijk kader 'Uitruk op Maat'. Bij een maatgevend incident (binnenbrand woning) registreert de veiligheidsregio in alle gevallen - ook als met een tankautospuiter, bemand met vier personen (hierna: TS4) wordt uitgerukt - de opkomsttijd van het eerste voertuig, in plaats van het voertuig dat de slagkracht van een TS met zes personen (hierna: TS6) completeert.

#### **Bevindingen**

De regio registreert de opkomsttijden op basis van gegevens uit het GMS. Aan de hand daarvan berekent de regio of de Bvr-tijdnormen en meettijden gehaald zijn. Hierover rapporteert de VRU aan het algemeen bestuur.





Indien een brandweerinzet niet plaatsvindt met een tankautospuit met zes personen (hierna: TS6) maar met een TS4 (een tankautospuit, bemand met vier personen), registreert de VRU de opkomsttijd van het eerst arriverend voertuig als de opkomsttijd van het incident.

Indien bij een maatgevend incident (binnenbrand woning) een TS4 uitrukt, rukt daarnaast altijd een tweede TS4 of een TS6 uit. Ook in die gevallen registreert de VRU de opkomsttijd van het eerst arriverend voertuig en niet de tijd waarop de 'slagkracht van de TS6' compleet aanwezig is.

Het algemeen bestuur wordt door middel van het jaarverslag op de hoogte gesteld van (o.a.) aantal uitrukken, de gerealiseerde opkomsttijden en de paraatheid. In het jaarverslag verantwoordt de regio ook wat het gedaan heeft met het voornemen tot inzet van stimulerende maatregelen. De VRU rapporteert tevens afzonderlijk aan de individuele gemeenten over het aantal incidenten bij objecten en over de gerealiseerde opkomsttijden.

### Toetspunt 7

De veiligheidsregio analyseert de feitelijke opkomsttijden en de resultaten van de genomen maatregelen

#### Beoordeling

De veiligheidsregio vergelijkt of de gerealiseerde opkomsttijden voldoen aan de door het bestuur vastgestelde opkomsttijden. Als blijkt dat er verschillen zijn voert de veiligheidsregio een analyse uit naar de oorzaken. Dit heeft echter niet geleid tot voorstellen aan het bestuur ter verbetering van de opkomsttijden. De veiligheidsregio neemt de genomen preventiemaatregelen niet mee in de analyse, omdat deze niet zijn gekoppeld aan de verbetering van de opkomsttijden.

#### Bevindingen

De VRU vergelijkt de gerealiseerde opkomsttijden met de door het bestuur vastgestelde meettijden en analyseert de uitkomsten daarvan. Daarbij constateert de VRU bijvoorbeeld dat de brandweer in 2016 bij 79% van de uitrukken 'op tijd' ter plaatse was.

De berekeningen van opkomstpercentages in het dekkingsplan geven aan dat 89% behaald zou kunnen worden. De praktijk blijkt (in 2016 als ook in 2015) anders dan de theorie (dekkingsplan) aangeeft. Oorzaken voor het niet behalen van de norm van 89% liggen volgens de VRU o.a. in een langere uitruktijd door veranderde infrastructuur (verkeersluwe zones, meer 30-km gebieden, verkeersdrempels) waardoor opkomende vrijwilligers er langer over doen om op de kazerne te komen, en doordat vrijwilligers op andere plekken wonen en werken<sup>6</sup>.

De VRU monitort de uitvoering van de in het dekkingsplan voorgestelde regulerende en stimulerende preventiemaatregelen. Deze maatregelen zijn niet primair bedoeld om de opkomsttijden te verbeteren of overschrijdingen te verminderen, maar om de brandweezorg voor de burger te verbeteren.

<sup>6</sup> Zie jaarverslag VRU 2016



### **Toetspunt 8**

Het bestuur besluit over de voorstellen tot verdere verbetering/optimalisering

#### **Beoordeling**

De VRU heeft geen voorstellen aan het bestuur voorgelegd ter verbetering of optimalisering van de repressieve organisatie. Wel heeft het bestuur besloten tot het nemen van regulerende en stimulerende preventiemaatregelen voor alle objecten in de veiligheidsregio. In het jaarverslag legt de veiligheidsregio verantwoording af over de ondernomen activiteiten.

#### **Bevindingen**

Het bestuur heeft bij de vaststelling van het Dekkingsplan 2.0 impliciet de daarin berekende opkomsttijden en overschrijdingen op de Bvr-tijdnormen en de eigen meettijden geaccepteerd. Tevens heeft het bestuur besloten voor alle objecten regulerende en stimulerende preventiemaatregelen te nemen. Deze maatregelen worden bekostigd uit het bestaande budget voor risicobeheersingsmaatregelen en zijn concreet uitgewerkt in een programma 'Stimulerende Preventie 2015-2018, Samen werken aan veiligheid' dat wordt aangestuurd door een aparte programma-manager. Dit programma is in januari 2016 ter kennisname toegezonden aan het bestuur. Naast dit programma stelt de VRU elk jaar een jaarplan 'Stimulerende Preventie' vast en worden in het jaarverslag de ondernomen activiteiten verantwoord.



## 3.2 Samenstelling van basisbrandweereenheden

### 3.2.1 Inleiding

De Inspectie JenV beoordeelt voor dit onderwerp vooral de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden. Standaard bestaat deze uit zes personen: een bevelvoerder, een chauffeur en vier manschappen. Het bestuur heeft de bevoegdheid hiervan af te wijken, mits het bestuur daarvoor een duidelijke reden heeft. Indien wordt afgeweken moet het bestuur rekening houden met twee expliciet in het Bvr omschreven voorwaarden. Deze hebben betrekking op de brandweezorg aan de burger en op de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel. Bij de beoordeling of aan deze voorwaarden wordt voldaan betreft de Inspectie JenV ook de resultaten van de internet-enquête onder het brandweerpersoneel naar de veiligheidsgevoelens bij de verschillende samenstellingen van basisbrandweereenheden.

Indien een afwijkende samenstelling wordt toegepast is, naast de bepalingen uit het Bvr, ook het landelijk kader Utruk op Maat (hierna: UoM) van toepassing. De Inspectie JenV beoordeelt of de regio zich houdt aan de bepalingen van deze brancherichtlijn.

Bij de toepassing van een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden dient de regio na enige tijd te evalueren in welke mate het beoogde doel van de toepassing daarvan is bereikt. Hierbij dient de regio ook de voorwaarden die het Bvr verbindt aan de mogelijkheid tot een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden te betrekken. Uit de evaluatie dient te blijken of er aanleiding bestaat tot aanpassingen.

### 3.2.2 Beoordeling op de toetspunten

#### **Toetspunt 9**

Het bestuur neemt een gemotiveerd besluit over de samenstelling van basisbrandweereenheden indien wordt afgeweken van de standaardsamenstelling

#### **Beoordeling**

Het bestuur heeft gemotiveerd besloten tot de inzet van een TS4 als operationele maatregel bij posten die problemen hebben met de beschikbaarheid van brandweermensen. Op die manier beoogt de veiligheidsregio de paraatheid van de betreffende posten te garanderen. De OR heeft positief geadviseerd over deze maatregel.

#### **Bevindingen**

Op 2 maart 2012 bekrachtigde het dagelijks bestuur van de VRU de werkwijze met een variabele voertuigbezetting als operationele maatregel (TS4) op de vrijwillige posten Zuilen, De Meern, Vleuten, Soesterberg en Den Dolder. Deze werkwijze dateerde al van voor de regionalisering en de ervaringen waren positief. De TS kon nu met vier personen uitrukken terwijl een uitruk met zes personen wegens een personeelstekort of een te lange uitruktijd wellicht niet mogelijk zou zijn geweest.



Zodra bleek dat ook op andere posten paraatheid, zeker overdag, een probleem ging vormen besloot de VRU de (on)mogelijkheden van variabele voertuigbezetting in kaart te brengen. Eind 2011 is de VRU reeds gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden om variabele voertuigbezetting in te voeren. Er is gestart met een trainingsweek in Zweden waarvan, in samenwerking met het toenmalige NIFV, het rapport 'Niet minder maar op maat' is verschenen. In dit rapport zijn de meetresultaten en de beleving van de deelnemers met de diverse soorten variabele voertuigbezetting opgenomen. In het kader van de medezeggenschap is daarna een, volgens de VRU, zorgvuldig traject doorlopen. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat de Ondernemingsraad heeft ingestemd met de invoering van variabele voertuigbezetting als operationele maatregel om paraatheidsproblemen op te lossen.

Het algemeen bestuur van de VRU heeft op 16 februari 2015 ingestemd met het bestuursvoorstel 'Variabele voertuigbezetting' en is daarmee akkoord gegaan met de inzet van variabele voertuigbezetting als operationele maatregel op een aantal specifiek genoemde posten.

De VRU hanteert een protocol dat doorlopen moet worden voordat op een post kan worden overgegaan tot de toepassing van variabele voertuigbezetting als operationele maatregel. De burgemeester van die gemeente neemt in dit protocol een prominente plek in en wordt betrokken bij de beslissing tot het al dan niet inzetten van een TS4 om de paraatheid te kunnen garanderen.

### **Toetspunt 10**

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden tast het niveau van brandweezorg aan de burgers niet aan

#### **Beoordeling**

Bij een woningbrand komt altijd minimaal de slagkracht van een TS6 ter plaatse. Als de veiligheidsregio een TS4 inzet, bevindt zich altijd een bevelvoerder op dit voertuig.

Als de brandweer uitrukt met een TS4 zal de slagkracht van de TS6 in de regel later aanwezig zijn dan bij een uitruk met een TS6. In zoverre kan het niveau van brandweezorg door de inzet van variabele voertuigbezetting worden aangetast.

Anderzijds zet de veiligheidsregio de TS4 in op posten waar de paraatheid onvoldoende is. De consequentie van het niet inzetten van variabele voertuigbezetting zou kunnen betekenen dat de dichtstbijzijnde eenheid buiten dienst wordt gesteld en dat een andere eenheid (van verder weg) moet worden gealarmeerd. In die zin wordt het niveau van brandweezorg niet aangetast.

#### **Bevindingen**

De reden om variabele voertuigbezetting als operationele maatregel in te voeren is het garanderen van de paraatheid. Het komt voor dat een brandweerpost een (tijdelijk) probleem heeft in de beschikbaarheid van voldoende personeel om met zes personen (TS6) te kunnen uitrukken. Variabele voertuigbezetting als operationele maatregel biedt dan een mogelijkheid om bij opkomst van vier



brandweermensen toch uit te rukken. Deze operationele maatregel draagt, zo geeft de regio aan, daarmee bij aan de veiligheid van de burgers in de regio.

Bij een maatgevend incident (binnenbrand woning) rukt naast een TS4 altijd een tweede TS4 of een TS6 uit. Daarmee completeert de regio de slagkracht van een TS6, zoals dat is vereist op grond van het landelijk kader UoM. Op alle voertuigen, dus ook op een TS4, rukt altijd een bevelvoerder mee uit.

De VRU registreert de opkomsttijd van het eerst arriverende voertuig als de opkomsttijd van de brandweer bij een incident. Bij een samengestelde eenheid (bijvoorbeeld TS4 + TS4) is daardoor onduidelijk wanneer de slagkracht van de TS6 bij het incident aanwezig is en dus of dit binnen de gewenste tijdsnorm is.

### **Toetspunt 11**

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden doet geen afbreuk aan de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel

#### **Beoordeling**

De veiligheidsregio heeft voor de TS4 een specifiek, door de arbodienst getoetste risico-inventarisatie, opgesteld. De bemanning van de TS4 wordt voorafgaande aan een mogelijke inzet speciaal opgeleid en geoefend. Het oefenen samen met een TS6 vindt beperkt plaats.

De veiligheidsregio onderzoekt regelmatig de veiligheidsbeleving van mensen en besteedt tevens aandacht aan de weerbaarheid.

#### **Bevindingen**

De VRU vernieuwt momenteel alle Risico-inventarisaties en-evaluaties (hierna: RI&E's). De huidige 'warme' RI&E is van 2011, jaarlijks heeft een update van het plan van aanpak plaatsgevonden. Ook is voorafgaande aan de invoering van variabele voertuigbezetting in de regio (de inzet met een TS4) een daarop toegespitste RI&E uitgevoerd. Deze is getoetst door een gecertificeerde Arbo-deskundige.

Alle mensen die met een TS4 uitrukken zijn daarvoor specifiek opgeleid. De VRU heeft een eigen TS4-opleiding ontwikkeld voor manschappen en bevelvoerders. De posten die uit mogen rukken met een TS4 oefenen daarop, maar beperkt op de samenwerking met een opvolgende TS4 of TS6. De TS6-posten zijn geïnformeerd over de inzet(on)mogelijkheden van een TS4 waarmee men eventueel moet samenwerken.

Na elke TS4-uitruk stellen de bevelvoerder en de manschappen een First Impression Report (hierna: FIR) op. De VRU heeft het in de regio gebruikte FIR-formulier hierop speciaal aangepast. In het FIR wordt gevraagd naar beleving van veiligheid met een uitruk met een TS4. Daaruit blijken volgens de VRU nauwelijks onveiligheidsgevoelens die samenhangen met de inzet van een TS4.

De regio peilt regelmatig de veiligheidsgevoelens bij haar vrijwilligers/medewerkers door middel van bijvoorbeeld medewerkerstevredenheidsonderzoeken. Daaruit komen volgens de VRU geen zorgwekkende dingen naar voren.



De regio besteedt jaarlijks aandacht aan de weerbaarheid tegen verbaal of fysiek geweld jegens hulpverleners. Dit vormt volgens de VRU overigens geen groot probleem, het is geconcentreerd rond de jaarwisseling. De VRU biedt de medewerkers een cursus aan om de weerbaarheid tegen verbaal of fysiek geweld te vergroten. Deze is naar behoefte en niet verplicht gesteld.

De regio past slechts beperkt een afwijkende voertuigbezetting toe. Dit heeft effect op de resultaten van de internet-enquête onder het repressief personeel. Slechts 33 van de 746 personen die de enquête hebben ingevuld, gaven aan vooral dienst te doen op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting. Dit aantal respondenten is zodanig klein dat de resultaten voor deze groep niet afzonderlijk in dit regiobeeld opgenomen zijn.

### **Toetspunt 12**

Een besluit tot een afwijkende samenstelling van de basisbrandweereenheden doet geen afbreuk aan de afspraken omtrent het leveren van interregionale bijstand

#### **Beoordeling**

De veiligheidsregio beschikt over voldoende TS6'en om de vereiste interregionale bijstand te kunnen leveren.

#### **Bevindingen**

Een TS4 rukt alleen uit binnen het eigen verzorgingsgebied. Bij interregionale bijstand stuurt de VRU altijd een TS6. Aangezien tot nu toe 5 van de 67 posten met een TS4 uitrukken, is dat niet van invloed op het kunnen leveren van de afgesproken interregionale bijstand.

### **Toetspunt 13**

De veiligheidsregio heeft inzicht in de bereikte resultaten van de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden

#### **Beoordeling**

De veiligheidsregio monitort de paraatheid en is er alert op dat de reden waarom variabele voertuigbezetting wordt ingezet telkens legitiem is.

#### **Bevindingen**

De VRU past variabele voertuigbezetting als operationele maatregel uitsluitend toe om te garanderen dat de voertuigen toch en tijdig kunnen uitrukken (ook bij een beperkte beschikbaarheid van brandweerpersoneel). De regio registreert de gerealiseerde paraatheid i.c. de daadwerkelijk opgekomen en uitgerukte vrijwilligers/medewerkers door middel van door de bevelvoerder en de manschappen na elke inzet ingevulde First Impression Reports (hierna: FIR). Door analyse van deze FIR's heeft de regio inzicht in de resultaten van de toepassing van variabele voertuigbezetting als operationele maatregel.



#### **Toetspunt 14**

De veiligheidsregio analyseert de resultaten van de toepassing van afwijkende samenstellingen van basisbrandweereenheden om maatregelen te kunnen nemen ter verbetering hiervan

#### **Beoordeling**

De VRU analyseert de effecten van de toepassing van variabele voertuigbezetting, of dit tot de gewenste paraatheid leidt en of dit, gelet op de ontwikkelingen in personeelssterkte, nodig blijft.

#### **Bevindingen**

Indien uit de registratie van de paraatheid blijkt dat een post weer kan beschikken over voldoende brandweermensen vervalt (in de praktijk) de toestemming om uit te mogen rukken met een TS4. Dat is in het verleden reeds een aantal keren gebeurd.

#### **Toetspunt 15**

Het bestuur besluit over voorstellen tot verbetering/optimalisering

#### **Beoordeling**

Omdat aan het bestuur geen voorstellen tot verbetering of optimalisering zijn voorgelegd wordt dit toetspunt buiten beschouwing gelaten.

#### **Bevindingen**

De VRU informeert het algemeen bestuur jaarlijks via het jaarverslag over de gerealiseerde paraatheid en daarmee impliciet over de resultaten van de toepassing van variabele voertuigbezetting als operationele maatregel. Het bestuur heeft tot nu toe geen aanvullende voorstellen ter verbetering van de paraatheid voorgelegd gekregen.



## 3.3 Beschikbaarheid brandweerpersoneel

### 3.3.1 Inleiding

De Inspectie JenV onderzoekt voor dit onderwerp vooral de wijze waarop de veiligheidsregio borgt dat er te allen tijde voldoende brandweermensen beschikbaar zijn om uit te kunnen rukken als dat nodig is. Vooral waar sprake is van van huis opkomende vrijwilligers blijkt dat problemen op te kunnen leveren.

Waar het vroeger voldoende was om een groot aantal brandweermensen te alarmeren in geval van brand en er dan ook altijd voldoende opkwamen naar de post, is dat de laatste jaren onder druk komen staan. Dit brengt de noodzaak met zich mee dat de veiligheidsregio inzicht moet hebben in het aantal beschikbare brandweerlieden, zowel in actuele omstandigheden als in de ontwikkelingen daarin op langere termijn.

Voor dit onderwerp bestaan geen normen in de wet- en regelgeving. De Inspectie JenV brengt daarom in beeld in hoeverre de veiligheidsregio zicht heeft op de aantallen beschikbare brandweerlieden, of maatregelen getroffen worden bij dreigende onderbezetting – zowel in acute situaties als structureel – en of het bestuur wordt geïnformeerd over de paraatheid van het personeel. De Inspectie beoordeelt de veiligheidsregio niet op deze toetspunten.

### 3.3.2 Bevindingen

#### Toetspunt 16

De veiligheidsregio heeft inzicht in de beschikbare medewerkers op korte en lange termijn

#### Bevindingen

Op brandweerposten in de gemeenten Utrecht en Amersfoort is 24/7 gekazerneerd beroepspersoneel aanwezig. In de gemeente Zeist is het brandweerpersoneel eveneens 24/7 gekazerneerd; overdag zijn daar beroepsmensen aanwezig en 's-avonds en in het weekeinde zijn ook vrijwilligers gekazerneerd. Op de post Nieuwegein is alleen overdag tijdens werkdagen een dagdienstbezetting gekazerneerd. De beschikbaarheid van het uitrukpersoneel op deze posten is via een dienstrooster gegarandeerd.

Voor de vrijwilligers (op de andere posten) hanteert de veiligheidsregio in beginsel het 'vrije instroommodel'. De postcommandanten zijn verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van voldoende brandweermensen. De VRU heeft geen systeem voorgeschreven om de beschikbaarheid te monitoren of te registreren. Postcommandanten beslissen zelf wat passend is voor hun post. Sommige postcommandanten registreren de beschikbaarheid op eigen lijsten. Anderen gebruiken het programma Brandweerrooster<sup>7</sup>. Op sommige posten maakt men gebruik van Precom-pagers<sup>8</sup>. Ook andere paraatheidsvormen als 'bevelvoerder en

<sup>7</sup> Een plannings- en roostersysteem voor de brandweer, gecombineerd met een persoonlijke app op smartphone of pc.

<sup>8</sup> Dit is een alarmontvanger die de mogelijkheid heeft om door één druk op de knop aan te geven of men bij een alarmering opkomt of niet. Daarnaast kan de gebruiker zijn niet beschikbare dagen (en of uren van de





chauffeur vast geconsigneerd en manschappen vrije instroom' worden toegepast. Hoewel het in de praktijk bij hoge uitzondering voorkomt dat een vrijwilliger ondanks toezeggingen toch niet reageert op een oproep, voldoet deze regeling volgens de VRU.

Als de postcommandant er niet in slaagt voldoende mensen beschikbaar te krijgen, meldt hij/zij de post buiten dienst bij de meldkamer. De meldkamer informeert een aantal betrokkenen binnen de VRU hierover (waaronder het Hoofd Repressie).

De veiligheidsregio houdt de gerealiseerde paraatheid bij en legt de gegevens naast diverse parameters (door de veiligheidsregio 'garantiefactoren' genoemd, zie ook toetspunt 18). Hiermee houdt de veiligheidsregio een vinger aan de pols en kan zij tijdig signaleren waar welke maatregelen nodig zijn.

### **Toetspunt 17**

De veiligheidsregio neemt maatregelen bij (dreigende) acute problemen in de beschikbaarheid van personeel

#### **Bevindingen**

De postcommandant bespreekt acute problemen in de beschikbaarheid van mensen eerst met het hoofd repressie. Deze kan bezien of er eventueel beroepspersoneel op een van de beroepskazernes beschikbaar is om in te vallen. Meestal echter wordt de post of een betreffend voertuig door de postcommandant of het Hoofd Repressie tijdelijk buiten dienst gemeld bij de meldkamer.

### **Toetspunt 18**

De veiligheidsregio analyseert de beschikbaarheid gedurende langere tijd om maatregelen te kunnen nemen ter verbetering daarvan

#### **Bevindingen**

De VRU heeft berekend hoeveel brandweermensen, beroeps en vrijwilligers, per post nodig zijn om effectief en efficiënt te kunnen uitrukken. Voor beroepseenheden hanteert de veiligheidsregio roosterfactoren.

Voor brandweereenheden die door vrijwilligers worden bemand, heeft de regio garantiefactoren benoemd, zoals het percentage vrijwilligers dat benodigd is om een functieplaats te kunnen vervullen vanuit het principe van 'vrije opkomst' en/of consignatie/piket. De garantiefactoren voor de vrijwilligerseenheden zijn bepaald per uitruklocatie. Daarbij speelt historische kennis over de beschikbaarheid van vrijwilligers voor de betreffende post een rol. De regio geeft aan dat het monitoren van garantiefactoren belangrijk is om over voldoende vrijwilligers te kunnen (blijven) beschikken.

---

dag) aangeven. Het systeem maakt dan binnen korte tijd een berekening of er voldoende bezetting is. Wanneer er onderbezetting is, krijgt de verantwoordelijke binnen het korps een melding van de situatie. Ook kunnen deze gegevens direct gekoppeld worden naar de meldkamer, zodat deze bij onderbezetting direct een andere eenheid kan alarmeren. Regio's maken wisselend gebruik van deze mogelijkheden.



Gesprekken tussen het Hoofd Repressie en de postcommandant gaan vaak over paraatheid. Want ondanks dat de populatie vrijwilligers binnen de VRU groeit zijn er steeds vaker, met name overdag, problemen met paraatheid. Daaraan liggen volgens de regio verschillende redenen ten grondslag.

Om de vrijwilligheid te behouden moet er volgens de regio tegenwoordig steeds creatiever worden gedacht over de vraag hoe je vrijwilligers binnenhaalt en bindt. Zo kunnen vrijwilligers op posten met minder uitrukken worden ingezet voor specialistische taken. Dat motiveert. Ook is het idee geopperd om op een kazerne werkplekken te bieden voor mensen die thuis mogen werken of zzp'er zijn.

Waar paraatheid lastig blijft en dus een structureel probleem is, kan een TS4 ingezet worden. Dat gebeurt pas nadat het daarvoor ontwikkelde protocol doorlopen is. Het protocol schrijft onder andere voor dat de postcommandant contact heeft met de burgemeester over de problematische paraatheid en dat daarvoor de inzet van een TS4 de oplossing vormt.

#### **Toetspunt 19**

De veiligheidsregio verstrekt het bestuur een overzicht van de feitelijke beschikbaarheid van het personeel gedurende het jaar en de genomen maatregelen bij problemen daarin

#### **Bevindingen**

De regio informeert de lokale bestuurders regelmatig over de paraatheid van de posten in hun gemeente en over eventuele knelpunten daarin. Bij oplossingen voor deze problemen betreft de regio de lokale burgemeester. Deze neemt vaak een actieve rol bij de werving van vrijwilligers en heeft een belangrijke stem in het al dan niet toepassen van variabele voertuigbezetting op een post. De VRU informeert het algemeen bestuur via het jaarverslag over de beschikbaarheid van het brandweerpersoneel.



# I

## Bijlage Enquête brandweerpersoneel

Het repressief optreden van de brandweer bevat per definitie een bepaalde mate van onveiligheid. Het is aan de werkgevers, de veiligheidsregio's, om de veiligheidsrisico's zoveel als mogelijk te beperken en het brandweerpersoneel adequaat te informeren en voor te bereiden op onveilige situaties in het werk door middel van opleidingen, oefeningen en trainingen. Dit is een algemene verplichting vanuit de Arbeidsomstandighedenwet.

Indien een veiligheidsregio wil besluiten tot een afwijkende samenstelling van basisbrandweereenheden, mag zij daarbij geen afbreuk doen aan de veiligheid en gezondheid van het brandweerpersoneel. Dit is als nadrukkelijke voorwaarde opgenomen in het Besluit veiligheidsregio's. Deels kan dit worden bereikt door middel van objectief te beoordelen acties, zoals een deugdelijke risico-inventarisatie en -evaluatie en maatregelen om de geconstateerde risico's te beperken. Echter, ook de veiligheidsgevoelens van deze mensen spelen hierin een belangrijke rol. Om daarop zicht te krijgen heeft de Inspectie JenV een internet-enquête uitgezet onder het gehele brandweerpersoneel in alle veiligheidsregio's dat dienst doet op een basisbrandweereenheid. Niet alleen onder de brandweermensen die daadwerkelijk dienst doen op een afwijkend samengestelde basisbrandweereenheid, maar ook onder hen die daarmee (nog) geen ervaring hebben.

De vragen in de internet-enquête hebben betrekking op:

- Algemene gegevens, zoals leeftijd en dienstjaren en of de respondent beroepsmatig of als vrijwilliger aan de brandweer verbonden is.
- De soort voertuigen waarmee de respondent uitrukt (TS6, TS4, TS2/SIV).
- Of de respondent een speciale opleiding of oefening heeft genoten als hij/zij uitrukt met een ander voertuig dan de TS6 en hoe deze die opleiding en oefening waardeert.
- Of de respondent zich in het algemeen veilig voelt bij zijn/haar repressieve werkzaamheden.
- Of de respondent zich wel eens onveilig heeft gevoeld, of hij/zij dat gemeld heeft en wat er met die melding is gedaan.
- Een aantal stellingen over de veiligheid bij repressief optreden.

De Inspectie JenV analyseert een aantal van de gevraagde gegevens op regionaal niveau en andere gegevens op landelijk niveau. De gegevens die beïnvloed worden door specifieke regionale omstandigheden (door de wijze van organiseren van de repressieve organisatie) zijn in dit regiobeeld weergegeven.



### **Algemene gegevens**

- De enquête is uitgezet onder 1723 medewerkers.
- 746 medewerkers hebben de enquête ingevuld, dit is een respons van 43%.
- 713 (96%) van de respondenten doen vooral dienst op een TS6.
- 33 (4%) van de respondenten doen vooral dienst op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting (TSFlex). Dit aantal respondenten is zodanig klein dat zij niet als afzonderlijke groep behandeld zullen worden.
- 620 (83%) van de respondenten zijn vrijwilliger en 126 (17%) zijn beroeps.

### **Opleiding en oefening voor het optreden met een afwijkende voertuigbezetting**

Aangezien de regio afwijkende voertuigbezetting beperkt inzet hebben slechts 33 personen aangegeven vooral dienst te doen op een voertuig met een afwijkende voertuigbezetting. Dit aantal is zodanig klein dat voor deze regio dit onderdeel van de enquête buiten beschouwing wordt gelaten.

### **Vinden de respondenten optreden met een afwijkende voertuigbezetting onveiliger dan met een TS6?**

- 187 (25%) van de 746 respondenten geven aan dat zij het optreden met minder dan 6 personen niet onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 416 (56%) geven aan dat zij dat onveiliger vinden dan het optreden met een TS6;
- 142 (19%) hebben hierover geen uitgesproken mening.

### **Veiligheid heeft de hoogste prioriteit binnen onze organisatie**

- 651 (87%) van de medewerkers zijn het eens met deze stelling.



# II

## Bijlage Afkortingen

### Afkorting

Bvr  
GMS  
Inspectie JenV  
OR  
RI&E  
SIV  
TS  
UoM  
VB  
VRU  
Wvr

### Betekenis

Besluit veiligheidsregio's  
Gemeenschappelijk meldkamersysteem  
Inspectie Justitie en Veiligheid  
Ondernemingsraad  
Risico-inventarisatie en -evaluatie  
Snel interventievoertuig  
Tankautospuut  
Uitruk op Maat  
Veiligheidsberaad  
Veiligheidsregio Utrecht  
Wet veiligheidsregio's



### **Missie Inspectie Justitie en Veiligheid**

*De Inspectie Justitie en Veiligheid houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van justitie en veiligheid om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een rechtvaardige en veilige samenleving.*

#### **Dit is een uitgave van:**

Inspectie Justitie en Veiligheid  
Ministerie van Justitie en Veiligheid  
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag  
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag  
[Contactformulier](#) | [www.inspectievenj.nl](http://www.inspectievenj.nl)

November 2017

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.  
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,  
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*